

El Diccionari de la transició energètica: nous termes per al canvi de model

MARTA SABATER BERENGUER
msabater@termcat.cat

Marta Sabater Berenguer és llicenciada en Traducció i Interpretació per la Universitat Pompeu Fabra i té un màster en Lingüística Aplicada per la mateixa universitat. Des del 2005 forma part de l'equip del TERMCAT, on ha treballat especialment en l'àmbit

de la normalització terminològica i l'elaboració de diccionaris especialitzats. Actualment és la responsable del portal *Terminologia de les ciències de la Terra* i ha coordinat l'elaboració del *Diccionari de la transició energètica*.

Resum

El Diccionari de la transició energètica, publicat recentment pel TERMCAT, és un recurs terminològic estructurat i multilingüe que dona suport a la transformació profunda del model energètic actual, necessària per fer front al canvi climàtic. Elaborat amb l'assessorament de l'Institut Català de l'Energia i el suport del Govern d'Andorra, el diccionari inclou 551 termes classificats en àrees temàtiques com conceptes generals, unitats de mesura, fonaments i principis, fonts d'energia renovables, estratègies i tecnologies. Cada entrada ofereix termes en català, definicions, equivalents en castellà, francès i anglès, i, en la majoria de casos, notes complementàries. Aquesta eina afavoreix l'estandardització lingüística, facilita la comprensió conceptual i dona suport tant a persones que s'inicien en aquest àmbit com a professionals de la transició energètica.

PARAULES CLAU: transició energètica; terminologia; energies renovables; canvi climàtic; TERMCAT; estandardització lingüística; diccionaris; normalització terminològica

Abstract

The Dictionary of the Energy Transition: New Terms for a Changing Model

The Dictionary of the Energy Transition, recently published by TERMCAT, is a structured, multilingual terminological resource that supports the profound transformation of the current energy model, which is essential to addressing climate change. Developed with the guidance of the Catalan Institute of Energy and the support of the Government of Andorra, the dictionary includes 551 terms categorized into thematic areas such as general concepts, units of measurement, foundations and principles, renewable energy sources, and strategies and technologies. Each entry provides terms in Catalan, definitions, and equivalents in Spanish, French, and English, along with complementary notes in most cases. This tool promotes linguistic standardization, facilitates conceptual understanding, and supports both newcomers to the field and professionals involved in the energy transition.

KEYWORDS: energy transition; terminology; renewable energies; climate change; TERMCAT; linguistic standardization; dictionaries; terminological normalization

La transició climàtica necessària per mitigar el canvi climàtic i fer front a la crisi climàtica actual ha d'incloure també la transició energètica, és a dir, la transformació profunda del model energètic actual, responsable de gairebé tres quartes parts de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, amb l'objectiu d'assolir la neutralitat de carboni en l'horitzó del 2050. Paral·lelament a aquest procés de descarbonització, el canvi de model també es proposa reduir la dependència energètica exterior i potenciar la sobirania energètica. Per tot això, doncs, cal transformar per complet l'àmbit de l'energia, des de la generació d'energia elèctrica fins a la demanda energètica.

En aquest context, el TERMCAT acaba de publicar el *Diccionari de la transició energètica*, un diccionari en línia elaborat amb l'assessorament de l'Institut Català de l'Energia i el suport del Govern d'Andorra.

Aquest nou diccionari conté 547 termes que són rellevants en la transformació del model energètic, extrets a partir de textos de referència d'aquest àmbit en català, com el Decret llei 24/2021, d'acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades, el Pacte Nacional per a la Transició Energètica o la Prospectiva Energètica de Catalunya 2050. Els termes seleccionats i inclosos en el diccionari s'han classificat seguint l'estructura temàtica següent:

- conceptes generals: balanç energètic, consum d'energia, consumidor final / consumidora final, energia residual, energia útil, escenari energètic, model energètic, etc.
- unitats de mesura: tona equivalent de petroli, watt hora, watt pic, etc.
- fonaments i principis: autoabastament energètic, democratització de l'energia, descarbonització, generació distribuïda, generació gestionable, mitigació del canvi climàtic, neutralitat de carboni, seguretat energètica, sobirania energètica, etc.
- fonts d'energia renovables: biocombustible, electrocombustible, energia aerotèrmica, energia de les mares, energia eòlica marina, energia geotèrmica, energia hidroelèctrica, energia solar termoelèctrica, hidrogen verd, etc.
- estratègies: agregació energètica, autoconsum, codi-gestió anaeròbica, cogeneració, diversificació energètica, emissió negativa, fiscalitat energètica, gestió de l'oferta, rehabilitació energètica, valorització energètica, etc.
- tecnologia: aerogenerador, biorefineria, bomba de calor, central undimotriu, coberta ventilada, comptador intel·ligent, edifici d'energia zero, hidroducte, pèl·let, placa solar, planta de biogàs, punt de recàrrega, xarxa de calor, etc.

A banda de l'àrea temàtica, cada entrada del diccionari inclou una o més denominacions catalanes, equivalents en castellà, francès i anglès, una defi-

Font: TERMCAT

energia de les mareas

ca **energia de les mareas**, n f

ca **energia mareomotriu**, n f *sin. compl.*

es **energía de las mareas**, n f

es **energía mareomotriz**, n f

fr **énergie des marées**, n f

fr **énergie marémotrice**, n f

en **tidal energy**, n

en **tidal power**, n

Fonts d'energia renovables

Definició

Energia del mar que s'obté de l'energia potencial de les mareas mitjançant l'ús de turbines.

Nota

L'energia de les mareas s'utilitza per a la generació d'energia elèctrica.

nició i, sovint, notes explicatives que proporcionen més informació sobre el terme o que inclouen alguna remarca sobre la denominació catalana o els equivalents.

Alguns dels termes inclosos en el diccionari no disposaven fins ara d'una denominació catalana adequada o clarament fixada, i han requerit l'assessorament addicional d'altres experts i un estudi més aprofundit per part del Consell Supervisor, l'òrgan encarregat de la fixació de la terminologia en llengua catalana, que és qui finalment ha aprovat les denominacions catalanes per a aquests casos. En aquest procés de normalització terminològica s'han aprovat, per exemple, les denominacions matriu energètica i el sinònim complementari *cistella energètica* (en anglès, *energy mix*); energia incorporada (en anglès, *embedded energy*); energia aerotèrmica i el sinònim complementari *aerotèrmia*; energia de les mareas i el sinònim complementari *energia mareomotriu*; electrocombustible (en anglès, *e-fuel*); conversió d'electricitat en gas (en anglès, *power-to-gas*), i recollida d'energia (en anglès, *energy harvesting*).

El Diccionari de la transició energètica, doncs, és una eina que pot ajudar en la resolució de dubtes lingüístics i en la tria de les denominacions catalanes més adequades. A més, també és un recurs útil per a aquells que vulguin introduir-se en l'àmbit de la transició energètica (per exemple, accedint a les fitxes terminològiques a través de l'accés temàtic del diccionari) o per a aquells que necessitin resoldre dubtes conceptuals, a partir dels matisos en la definició dels termes o de les explicacions que es fan en l'apartat de notes sobre les distincions conceptuals de termes relacionats. Així, per exemple, a través de les definicions i notes del diccionari es pot aclarir la diferència entre termes com *placa solar* i *placa fotovoltaica*, *energia del mar* i *energia de les ones*, i *aerotèrmia* i *bomba de calor*.

El Diccionari de la transició energètica, consultable des del web del TERMCAT, forma part de la col·lecció «Diccionaris en Línia», que inclou títols d'àmbits propers com *Terminologia de la factura elèctrica*, *Diccionari de l'emergència climàtica*, *Diccionari de gestió ambiental* i *Diccionari de l'energia solar*. 🌱